

Enerjide Temmuz Ayındaki Görünüm

Derleyen : Elk. Müh. H. Avni Gündüz
havni.gunduz@emo.org.tr

Enerji konusunda da maalesef iktidar(lar) yine ortak akıl dışındaki uygulamalara devam ediyorlar. Son olarak tam bir yıldan beri neredeyse tarihinde ilk defa muhalefet partilerinin tümünün hükümete destek verdiği Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanunu, hükümetin bu işle en az ilgili bakanının (Ali BABACAN) akıl almaz bir şekilde perde arkasından yasa teklifini engellediği söylentisiyle hayata geçirilememiştir.

Pahalı, yer seçiminde yanlışlıklar olduğuna dair kuvvetli belgeler bulunan, bölgesindeki tarım ve özellikle turizm potansiyeline darbe vuracak olan, yeri bizden ancak tesisi Ruslara ait olacak ve “ileri teknolojiyi” öğrenmemize katkı sağlamayacak ve üstüne atıkları bırakıp gidecek olan ve de 20 milyar dolara en az 13.000 MW kapasiteli santraller kurulabilecek iken 4x1200MW nükleer kuran yasa tasarısı, her şeyin önüne geçerek yasalaştırılıverdi. Buna karşın batı ülkelerinin artık büyük adımlarla yol aldığı yenilebilir enerji ülkemizde yasalaşamadı. Yatırımcılar

beklemede. Biz “ileri teknolojiyi” öğrenmek için beklerken, bizzat yapabileceğimiz yenilenebilir enerji teknolojilerinde de kolay olan yurt dışı teknolojilerini almaya devam edeceğiz. Fakir fukara, garip gureba yine pahalı enerjiyi tüketmeye devam edecek. Kendisinin yerine yurt dışındaki işçilerin istihdamına katkıda bulunacak.

Son ekonomik kriz nedeniyle enerjinin tüm çeşitlerinde tüketimde azalma görülmüş olmasına rağmen, 2010 ile 2011 ve gelecek diğer yıllarda da enerji tüketimimizin yaklaşık %5'i aşacak oranda olması beklenmektedir. Enerji talebinin artışı ekonomik faaliyetlerin de artışı anlamına gelmekle birlikte; bu talep artışının ülkemizin kaynaklarından karşılanabilme oranı azalmış, başka bir deyimle dışa bağımlılığımız %73 düzeyine ulaşmıştır. Türkiye'nin enerji ithalatı yılda 40 milyar doları geçmiştir.

Yıllık ihracatımızın yaklaşık olarak %40'nı alıp götürülen enerji ithalatının olumsuz etkileri, enerji tüketimimizin yerli kaynaklardan daha fazla karşılanarak, dışa

bağımlılığımızın azaltılması yönünde adımlar atılabilmesi için, petrol, doğal gaz ve kömür aramalarına; devlet bütçesinden daha fazla kaynak ayrılması kaçınılmaz görülmektedir.

Enerji fiyatlarındaki pahalılığın ana nedeninin, esas ve gerekçesi haklı olmayan aşırı vergilendirme olmakla birlikte, enerji tüketiminde verimliliğimizin düşük olması da bir etkidir. Elektrik iletim ve dağıtımında hâlâ, %16 gibi yüksek bir kayıp-kaçak oranının oluşu, hem teknik hem de yönetsel açıdan verimliliğimizin tatmin edici ölçülerde olmadığını göstermektedir. Elektrik iletiminde yeni verimli şebekelere, dağıtımında ise yeni yatırım ve yönetim anlayışlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Düşük verimle çalışan termik santrallerimizde, yenileme ve modernizasyon yatırımları ve yönetim sorunları ayrı bir verimsizlik kaynağıdır.

Hidrolik enerjiden 140 milyar kwh, linyitlerimizden 120 milyar kwh olmak üzere toplam 260 milyar kwh elektriği yerli kaynaklarımızdan ekonomik olarak karşılama olanağına sahip olduğumuz konusunda, enerji

alanında çalışan hiçbir kimsenin itirazı veya karşı bir görüşü bulunmamaktadır. 2010 yılında toplam elektrik enerjisi tüketimimizin 202 milyar kwh olacağı düşünüldüğünde, elimizdeki yerli kaynakların büyüklüğü ve önemi açık bir şekilde görülmektedir.

Su kaynaklarımızın ancak %37'lik bir bölümü geliştirilmiş, yaklaşık olarak 92 milyar kwh/yıl kapasiteli üretim olanağı olan %63'lük bölüm geliştirilmeyi beklemektedir.

4628 Sayılı Elektrik Piyasası Yasası'nın ve 2003 tarihinde "Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması"na ilişkin Yönetmeliğin yürürlüğe konulmaları ile özel sermayenin hidroelektrik santral kurma ve işletme imkanı doğmuştur.

Ayrıca, yenilenebilir enerji tesislerinin termik santraller ile aynı esasta rekabet etmesini öngörmek büyük haksızlık olmaktadır. Rüzgar enerjisi tesislerinden ertesi gün için saatlik üretim programı garantisi istemek ve yenilenebilir enerjiyi DUY işleyişi içinde rekabete sokmak gerçekler ile bağdaşmamaktadır. Bu bakış açıları ile yenilenebilir enerjinin geliştirilmesi için bir iradenin olmadığı görülmektedir.

Diğer yenilenebilir kaynaklardan olan rüzgarın, elektrik enerjisi üretimi için hizmete alınışını engelleyen en önemli nokta, bu tesislere iletim

hatlarının ilgili kuruluş tarafından çekilmeyip, bu alt yapı yatırımının üreticiye yüklenmesidir. Yaklaşık olarak 48000 MW güç kapasitesine sahip rüzgar potansiyelimizin ancak 1023 MW'ı devrededir.

Uygulamalardaki politikalarla yerli enerji kaynaklarımızın önemli bir bölümünün önümüzdeki 10 yılda hizmete alınabilmesi olanaklı görülmemektedir. Uygulamalardaki politikalar devam ettirilecek olursa, Türkiye'nin dışa bağımlılığı önümüzdeki 10 yılda giderek artan bir şekilde büyüyecek, enerji kaynaklarımızın üretiminin yaratacağı ekonomik ve siyasi fırsat ve faydalar geliştirilemeyecek, istihdam artırılamayacaktır.

Sonuç olarak;

1- Enerjide aşırı dışa bağımlılık oluşmuştur ve önlemler alınmamaktadır. Bu durumda elektrik enerjisinde halen %60 oranında ithal yakıtlara bağımlı olmamız enerji politikasının yanlışlığından kaynaklanmaktadır.

2- Türkiye'de enerji fiyatları pahalıdır. 1995 yılında ortalama 6,0 cent/kwh olan elektrik fiyatları 2008 yılında sanayi kesimi için 13,0 cent/kwh, meskenler için 14,0 cent/kwh'e yükselmiştir. Oysa, ABD'de 6,6 cent/kwh, Güney Kore'de 5,9 cent/kwh, İsviçre'de 9,7 cent/kwh olduğu düşünüldüğünde elektrik

fiyatlarında pahalılıkta birinci durumda olduğumuz görülecektir (IEA, Energy Prices and Taxes).

3- Enerji verimsiz üretilmekte ve verimsiz tüketilmektedir. EİE İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre; sanayide en az %15, binalarda %35 ve ulaşımda %15 tasarruf potansiyeli olduğunu ve tasarruflar toplamının yılda 4,0 milyar TL'ye denk geldiği hesaplanmaktadır. Ülkemizde kişi başına enerji tüketimi OECD ortalamasının 1/5 iken gayri safi yurt içi hasıla başına tüketilen enerji yoğunluğu ise yine OECD ortalamasının iki katıdır.

4- Yenilenebilir enerjide darboğazlar oluşmuştur. Ülkemizde 48.000 MW, bir diğer hesaplamayla 120 milyar kwh/yıl rüzgardan, 130 milyar kwh/yıl hidrolik ve 380 milyar kwh/yıl, güneşten elektrik enerjisi üretebilecek yenilenebilir kaynaklarımız geliştirilmeyi beklemektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının teşvik edilmesine paralel olarak iletim sisteminin güçlendirilmesinin de ele alınması şarttır.

5- Yerli kaynakların hizmete alınışında zorluklar bulunmaktadır. Büyük ölçüde dış kredi ile yapılan yatırımlar, dış krediyi sağlayan kredi kuruluşlarının şartlarına göre yerli ekipmana ve yerli yakıt kullanımına bir fiyat avantajı sağlanmamakta, bunların hizmete alınmasında karşılaşılan engellerin başında gelmektedir. Ayrıca, elektrik enerjisi üretim yatırımlarının özel kesim eliyle yaptırılmak istenmesi ve kamunun yatırım yapmasının yasaklanması sonucunda;

-Yerli kaynakların hizmete alınması sınırlanmaktadır.

- Büyük kapasiteli yatırımlar için gerekli finansman temini, çeşitli kamu kuruluşları arasında yapılması gerekli koordinasyonun güçlüğü, bu

tesislerin kamu eliyle yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

6- 4628'in yetersizliği ve yeni düzenleme ihtiyacı bulunmaktadır. Elektrik enerjisi alanında serbest piyasa düzenini esas alan 4628 sayılı yasanın ülkemiz şartlarına uymadığı ve olumlu sonuçlar vermediği açıktır. Kurlsız ve kontrolsüz bir piyasayı amaçlayan serbest piyasa düzeninin, sadece yurdumuzda değil tüm Dünya'da da başarılı olamadığı, halen yaşadığımız global ekonomik krizle de kanıtlamış durumdadır.

7- Enerji yönetimindeki sorunlar giderilmelidir. Elektrik sektörünü yöneten, ETKB, EPDK, Özelleştirme İdaresi arasındaki

görüş ayrılıkları enerji yönetişimini etkilemekte ve ortak bir politika oluşturulmasına engel olmaktadır. Son olarak yayınlanan Strateji Belgesi ile uygulamadaki çelişkiler buna örnektir.

Strateji Belgesi yenilenebilir kaynakların geliştirilmesini öngörürken, 4628 Sayılı Yasa'nın değiştirilmesine ait kanun tasarısında rüzgar ve güneş enerji tesislerinin yapımının, iletim sisteminin uygunluğuna bağlanması, arz güvenilirliği ile ilgili önlemlerin arasında kamunun görev alması önerisine EPDK'nın karşı çıkması ve Özelleştirme İdaresi'nin yatırım yapmayı değil özelleştirme ile tesis

satışını öngörmesi enerji yönetimindeki sorunlar olarak sıralanabilir.

Haziran ayının son günlerinde yaşandığı gibi; enerji yönetimindeki bir yetkili kuruluş tarafından, elektrik satış tarifelerinde yapılan fiyat indirimi, yine aynı yönetişime dahil bir başka kuruluş tarafından iptal edilmektedir. Elektrik tarifeleri gibi temel bir konuda yaşanan çelişkiler, tüketicinin istismar edilip edilmediği konusunda sorgulamaları doğurmaktadır.

Not: Değerlendirmelerde büyük ölçüde DEK basın duyurusundan faydalanılmıştır.

Yüksel Levendoğlu'nu Saygıyla Anıyoruz

1968-1980 yılları arasında Şubemiz Yönetim Kurullarında etkin olarak görev yapan; gerek mesleki gerekse ülke sorunlarına yönelik konularda büyük katkıları bulunan, 10 Ağustos 1980 tarihinde yitirdiğimiz eski Şube Başkanımız **Elektrik Yüksek Mühendisi Yüksel LEVENDOĞLU**'nu aramızdan ayrılışının 30. yılında saygıyla anıyoruz.

Yüksel Levendoğlu : 1935 yılında İzmir'de doğdu. İlk ve orta eğitimini İzmir'de tamamladıktan sonra, 1962 yılında İTÜ Elektrik Fakültesi'ni elektrik yüksek mühendisi ünvanı ile bitirdi.

Askerlik görevine kadar kısa bir süre özel bir firmada müşavir mühendis olarak çalıştı. 1965 yılında girdiği Manisa Bayındırlık Müdürlüğü'nde kontrol mühendisi olarak çalıştıktan sonra, son görev yeri olan Ege Üniversitesi'nde 1967'de başlayan görevi, Yapı İşleri Daire Başkan Yardımcısı olarak Kuşadası'nda bir kalp krizi ile yaşama veda ettiği 10 Ağustos 1980 tarihine kadar devam etti.

EMO İzmir Şubesi'nin 1. Döneminde Yönetim Kurulu Üyesi olarak başlayan Oda çalışmalarında; 2., 3., 4., 5., 8., 9., 10., 11. dönemlerde Başkan Yardımcısı, 6. ve 7. dönemlerde Yazman Üye, 12. ve 13. dönemlerde ölümüne değin Yönetim Kurulu başkanı olarak görev üstlenmiştir.

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
İZMİR ŞUBESİ

çizgelikedi
GÖRSEL KÜLTÜR MERKEZİ

İsbirliği ile;

EMO Üyelerine Özel
FOTOĞRAF EĞİTİM SEMİNERLERİ

HAFTA İÇİ (PAZARTESİ) 19.30-22.30

Başlama Tarihi: 16 Ağustos 2010, Ptesi

Bitiş Tarihi: 20 Eylül 2010, Ptesi

Haftada bir kez, 2sa.40 dakikalık oturum

Toplam 6 oturum (16 saat)

En az 10, en çok 15 kişilik EMO üye grubuna; 165.-TL/Kişi

HAFTA İÇİ (SALI) 19.30-22.30

Başlama Tarihi: 17 Ağustos 2010, Salı

Bitiş Tarihi: 21 Eylül 2010, Salı

Haftada bir kez, 2sa.40 dakikalık oturum

Toplam 6 oturum (16 saat)

En az 10, en çok 15 kişilik EMO üye grubuna; 165.-TL/Kişi

TMMOB/ELEKTRİK
MÜHENDİSLERİ
ODASI / İZMİR ŞUBESİ
izmir@emo.org.tr

çizgelikedi
www.cizgelikedi.com
2471247

http://fotografseminerleri.blogspot.com

Üyelerimize Duyuru

Asansör kontrolleri eğitime katılmak isteyen üyelerimiz Şubemize başvurabilirler.

EMO İzmir Şubesi
Tel/Faks : 0232 489 34 35
e-posta : izmir@emo.org.tr